

τοῦ Ἀγγ-Γιάγγ καὶ τοῦ Λι-Τιέν, πλησιάζοντες οὕτω εἰς τὴν Καμβοδίαν, τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα.

Σήμερον πολυπληθέστεροι δούλοι εὐρίσκονται εἰς Βιν-Θουάν καὶ ἐν τῇ πλησιονῶν ἐπαρχίᾳ τοῦ Κουό-Χαά. Αἰετοῦ δὲ αὐτοῦ ἐπλεόναζον ἕνεκα τῆς γειτνιασεως τῶν πολυαρίθμων φυλῶν τῶν Μόι. Εἰς Βιν-Θουάν λέμβοι κατὰφρακτοὶ ἔρχονται νὰ ζητήσωσι δούλους, πωλουμένους τακτικῶς ὑπὸ μεταπρατῶν, ὧν ἔργον ἐστὶν ἡ ἐκ δούλων ἐφοδίσις τῶν γειτονευουσῶν ἐπαρχιῶν.

Τοῦτο δίδει εἰς τὴν Ἀνακριτικὴν δουλείαν φυσιογνωμίαν ὅλως διάφορον τῆς ἐν τῇ Κίνᾳ, ὅπου οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι καὶ προσήμοιοι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα Μόι, ἐνομαζόμενοι Μιάο-Τοῦ χαίρουσι πλείονα ἀνεξαρτησίαν ὥς πρὸς τὴν δουλείαν. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ἐν Κίνᾳ ὁ λαὸς αὐτὸς τρέφει τὴν δουλείαν, ἐν ᾧ ἐν τῷ κράτει Ἀννάμ μάλιστα τὰ δύο ἢ τρία τὸ πολὺ δέκατα τῶν δούλων χρηγεῖ ὁ λαός.

Τῆς δουλείας μὴ δυναμένης νὰ ὑφίσταται ἔνθα ἄρχει ἡ Γαλλία οὐδεὶς φόβος μὴ ἀποκατασταθῇ αὐτὴ ἐν Κοχινγκίνῃ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Γ. Αῤ.

ΠΙΦ ΠΑΦ,

ἢ

ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΑΝ ΤΟΥΣ ΑΝΔΡΑΣ.

Λιτήγησις ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἀφιερουμενὴ εἰς τὰς νεάνιδας.

(Τέλος. Ἰδε Φυλλ. 31† καὶ 312.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Τέλος ὀνείρου.

Τέλος πάντων ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ ἦλθεν ὁ Νιγιά διὰ νὰ ἐνδύσῃ κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν τὸν βασιλέα. Ἐμεινεν δὲ ἐκστατικὸς ὅταν εἶδεν ὅτι ἦτο κατασκότεινα καὶ ὅτι ἡ Μεγαλειότης του ἐπεριπάτει πασπατεύων τὸν τοῖχον.

— Ποῦ εἶναι ἡρώτησεν ἀφρίζων ἀπὸ θυμόν, αὐτὸς ὁ διχβολοῦχτός.

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης, πρὸ μιᾶς ὥρας ἀνεχώρησε.

— Ποῦς σὲ ὁμ.λεῖ διὰ τὸν Ῥοσβοῦ; ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς. Ποῦ ὑπῆγεν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μὲ ἐξύβρισεν;

Ὁ Νιγιά ἠτένισεν ἐκθαμβος τὸν βασιλέα καὶ ἐστέναξεν.

— Ἐνας ἄνθρωπος ἐπανελάθεν ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν θύραν αὐτήν. Πῶς ἐμῆκε, καὶ πῶς ἐβόηκε;

— Δὲν εἶδα κανένα Μεγαλειότατε, ἀν καὶ δὲν ἀπεμακρύνθην οὔτε βῆμα ἀπὸ τὸν τόπον μου.

— Σὲ λέγω ὅτι πρὸ ὀλίγων λεπτῶν ἦτον εἶδοι ἕνας ἄνθρωπος.

— Ἡ Μεγαλειότης σας δὲν ἀπατάται ποτέ. Ἐὰν ἦτον ἐδῶ ἕνας ἄνθρωπος θὰ εἶχε ἀκόμῃ διαφορετικὰ ἢ θὰ ἐπέταξεν ἢ θὰ τὸν εἶδετε εἰς τὸ ὄνειρόν σας.

— Ἀνόητε! πῶς ὠνευσθήν; Δὲν βλέπετε τὸν λύχνον ἀναποδογυρισμένον, τὰ ἔγγραφα ξασχιγμένα; ἐγὼ τὰ ἔκαμα αὐτά;

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης· εἶμαι μικρὸς σκώληξ καὶ θεὸς φυλάξοι νὰ ἐναντιωθῶ εἰς τὴν Μεγαλειότητά σας· βεβαίως δὲν μὲ πληρόνετε διὰ νὰ σᾶς ἐναντιώσωμαι. Ἐφέτος ὅμως ὑπάρχει ἐπιδημία παραδόξων ὀνείρων. Δὲν ἤξεύρει κανεὶς τί ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ ἢ νὰ πάθῃ κοιμώμενος. Πρὸ ὀλίγου ἀπεκοιμήθηκα ὀλίγον, καὶ ἂν δὲν ἤμην βέβαιος ὅτι ὠνευρεύθην, θὰ ἐβεβαίωνα ὅτι ἀόρατον χεῖρ μὲ ἔδωκε δύο βραπίσματα τὰ ὁποῖα μ' ἐξύπνησαν.

— Δύο βραπίσματα! ἀνερώνησεν ὁ βασιλεὺς· εἶναι τὸ φάντασμα.

— Ἐχετε δίκαιον, Μεγαλειότατε, ἀνέκραξεν ὁ Νιγιά· τί ζῶον εἶμαι! ἦτο τὸ φάντασμα.

— Καὶ δὲν τὸ ἐγνώρισα; εἶπεν ὁ βασιλεὺς. Τὸ σημαίνει; Εἶναι νέα ὄβρις; εἶναι σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ; κανεὶς κίνδυνος μὲ ἀπειλεῖ; ἀδιάφορον· θὰ μείνω εἰς τὸ κράτος μου. Σὲ παρακαλῶ νὰ μὴν εἰπῇς μήτε λέξῃς, φύλαξε καλὰ τὸ μυστικόν. Ἰδοὺ τὸ πονηγί μου.

— Εἶναι τὸ τρίτον ἐπιθόρισεν ὁ Νιγιά. Καὶ ἐξέδυσσε τὸν βασιλέα μὲ τοιαύτην προθυμίαν καὶ τοιαύτην ἐπιτηδεύτητα, ὥστε πολλάκις ἐμειδίσεν ὁ βασιλεὺς.

Ἡ τόση ταραχὴ ἀπεδίωξε τὸν ὕπνον τοῦ βασιλέως· μάλιστα ἐκοιμήθη περὶ τὰ ἐξημερώματα· ὅτε δὲ ἐξύπνησε ἤκουσεν ἀσυνήθη θόρυβον· οἱ κώδινας τῶν ἐκκλησιῶν ἐσήμεινον, ἐδρόντα τὸ κανόνιον καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες στρατιωτικαὶ μουσικαὶ ἐπαιζαν. Ἐκάλεσε τὸν ὑπηρέτην καὶ ἐσῆλθεν αὐτὸς μὲ ἀνθοδέσμην εἰς τὰς χεῖρας.

— Μεγαλειότατε, εἶπε, συγχωρήσατε εἰς τὸν ἐλάχιστον δούλόν σας νὰ σᾶς ἐκφράσῃ πρῶτος τὴν πάγκοινον ἀγαλλίαν. Ὁ λαὸς σας ἐνθουσιᾷ ἀπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης. Κατηργήσατε τὰ δέκατα· ἀνοίξατε τὰς φυλακάς· ὀλιγοστεύσατε τὸν στρατόν. Εἴσθε. Μεγαλειότατε, ὁ μεγαλύτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου· ποτὲ δὲν εἶδαν ὁ κόσμος τοιοῦτον ἡγεμόνα. Φανῆτε εἰς τὸν ἐξώστην, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃτε τὸν λαὸν ὁ ὁποῖος φωνάζει Ζήτω καὶ σᾶς εὐλογεῖ.

Δάκρυα ἐπερίχυσαν τὸν Νιγιά ἀπὸ τὴν συγκίνησίν του καὶ θελήσας νὰ τὰ σφογγίσῃ ἀντὶ μανδου-

λίου ἐβγάλεν ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἐφίλει ὡς τρελός.

Ὁ βασιλεὺς ἐπῆρε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἐν ᾧ τὸν ἐνέδυσεν ὁ ὑπὸνέτης, ἐπροσπάθει νὰ ἐνθυμηθῇ τί ἔτρεξε. Πῶς τὰ δικτάγματα ἐκεῖνα ἐτυπώθησαν; Ποῖος τὰ ἔδωκεν; ποῦ ἦτον ὁ ἱατρὸς Ῥωσβοῦ καὶ δὲν ἐφαίνετο; Ἐν τοσούτῳ ὁ λαὸς ἔκραζε καὶ ἐζήτει νὰ τὸν ἰδῇ.

Μόλις ἐφάνη εἰς τὸν ἐξώστην καὶ αἶφωναί τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς χαρᾶς, ἐφθασε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Οἱ ἄνδρες ἐπέτων τοὺς πῖλους των εἰς τὸν αἴερα, αἱ γυναῖκες ἔσειον τὰ μὲνδύλιά των, αἱ μητέρες ἔλεγον εἰς τὰ παιδιὰ των νὰ ὑψώσωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς μικρὰς χεῖράς των κράζοντα *Ζήτω ὁ βασιλεὺς!* Αἱ φρουραὶ τοῦ παλατίου εἶχαν ἄνθη εἰς τὴν ἄκραν τῶν τουφεκίων των, τὰ τύμπανα ἐκρούοντο, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπαλλαν τὰ σπαθία των ὅλοι ἦσαν ἔξω φρενῶν. Ἡ τόση συγκίνησις μετεδόθη καὶ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ αὐτός. Τότε ἐσήμανε μεσημβρία καὶ ἐθεραπεύθη ὁ ἡγεμὼν, ὡς προεῖπε τὸ φάντασμα.

Μετὰ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τοῦ λαοῦ ἦλθον οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους, προηγούμενων τῶν Ἱπουργῶν, διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν βασιλέα ὅτι εἰσήκουσε τὰς εὐχὰς τῶν πιστῶν ὑπηκόων του. Εἰς μόνος ἔλειπεν, ὁ ἱατρὸς Ῥωσβοῦ. Ποῦ νὰ ἦτον ἄρ' αὖτε; τὸ πρῶτον εἶχε λάβει μυστηριῶδες ἐπιστόλιον, ἕνεκα τοῦ οὐοῦ ἀνεχώρησε· τί δὲ περιεῖχε τὸ ἐπιστόλιον τοῦτο; τὰς ἀγίας ταύτας λέξεις. «*Ὁ λαὸς τὰ γνωρίζει ὁ βασιλεὺς*». Τίς δὲ εἶχε γράψῃ αὐτὸ, ἀφοῦ πλὴν τοῦ ἡγεμόνος κανεὶς ἄλλος δὲν τὸν ἐνθυμεῖται;

Αἶφνης εἰσῆλθεν ὁ Τόντος κάτωχρος, καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν βασιλέα ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἔφερε τις ἵππεὺς ἀσθμίνων. Ὁ νομάρχης, ὁ στρατηγὸς Βαγιονέτας ἔσταλλαν εἰς τὸν ἡγεμόνα τρομεράν ἀγγελίαν, ὅτι ὁ ἀπολυθεὶς στρατὸς ἐστασίασε καὶ ὅτι ὁ Ῥωσβοῦ ὠδήγει αὐτόν. Οἱ στασιασταὶ ἀνεκήρυξαν τὴν πτώσιν τοῦ βασιλέως, ἀποδίδοντες αὐτῷ μυρία κακουργήματα καὶ πρὸ πάντων τὸν φόνον τῆς βασιλείας. ὄντες δὲ πολυάριθμοι καὶ καλῶς συνταγμένοι εἶχαν φθάσει πλῆσιον τῆς πόλεως, τῆς ὁποίας ἡ φρουρὰ οὔτε ἰσχυρὰ οὔτε πιστὴ ἦτο. Παρεκάλεσε δὲ ὁ Βαγιονέτας τὸν βασιλέα νὰ τρέξῃ ἀμέσως εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ· διότι μετὰ μίαν ὥραν τὰ πάντα κατεστρέφοντο.

Ὁ δὲ βασιλεὺς προτραπείς ἀπὸ τοῦτον καὶ τὸν Νιγιά ἐξῆλθε τοῦ παλατίου παρακολουθούμενος ὑπὸ τινων ἀξιωματικῶν, καὶ διὰ προκηρύξεως τοιχοκολληθείσης πανταχοῦ τῆς πόλεως, ἐδηλοποίησεν ὅτι δὲν ἦσαν ἀληθῆ τὰ περὶ στάσεως θρυλληθέντα, καὶ ὅτι ὁ στρατὸς ἦτο εἴπερ ποτὲ καὶ πιστὸς καὶ ἀρωσιωμένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Αἱ ὀριμεῖται νόσοι ὀριμέα ἀπαιτοῦν φάρμακα.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἡ διακοίνωσις ἀληθής· διότι τὸν βασιλέα ὑπεδέχθη μὲ ψυχρότητα ὁ στρατὸς. Ἦτον ὅμως τὸ σφάλμα τοῦ ἡγεμόνος· διότι, μελαγχολικός πάντοτε ὢν, οὔτε πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς εἶπε λέξιν ἐνθαρρυντικὴν, οὔτε πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐμειδίασεν. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ στρατηγοῦ, ἐκάθησε στενάζων· ἀλλὰ καὶ ὁ Τόντος ἦτο περίλυπος.

— Βασιλεῦ εἶπεν ὁ Βαγιονέτας, δότε με τὴν ἄδειαν νὰ σὰς ὁμιλήσω μὲ πατρῴϊαν στρατιώτου καὶ μὲ ἐλευθερίαν ἀρχαίου φίλου· ὁ στρατὸς γογγύζει, διστάζει· εἴμεθα χαμένοι. Ὁ ἐχθρὸς πλησιάζει, ἃς τὸν προσβάλλωμεν. Πολλάκις ἀπὸ πέντε λεπτά τῆς ὥρας κρέμαται ἡ τύχη ἑνὸς ἔθνους· ἀμέσως λοιπὸν.

— Καθολικεύσε λοιπὸν, καὶ ἀμέσως ἐφθασα, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς.

Ἀλλ' ὅτε ἔμεινε μόνος μὲ τὸν Τόντον καὶ τὸν Νιγιά, εἶπεν ἀπηλπισμένος.

— Φίλε μου ἡμπορεῖτε νὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸ μίαν οἰκίαν ἢ ὁποία δὲν σὰς εἶναι πλέον χρήσιμος. Δὲν θὰ ὑπερασπισθῶ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ μου τὴν ἀθλίαν μου ζωὴν. Ἐπροδόθην ἀπὸ τὴν φιλίαν, ἐδολοφονήθην ἀπὸ ἑνα ἐπίβουλον φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ἐγκατέλιπε τιμωρεῖ τὸ ἔγκλημά μου· ἐφάνευσεν τὴν βασιλίτσαν διὰ μικροὺς λόγους ἐκδικήσεως· ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ξεπλύνω τὸ ἔγκλημά μου. Εἶμαι ἐτοιμος.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Τόντος προσπαθήσας νὰ μειδιάσῃ, ἄφρατε τὰς μελαγχολικὰς ἰδέας. Ἐάν ἡ βασιλίτσα ἦτον ἐδῶ θὰ σὰς ἔλεγε νὰ πολεμήσετε. Πιστεύσατέ με, ἐπρόσθεσε στρίβων τὸ μῦλον φουμένον μυστάκιόν του. Γνωρίζω καλὰ τὰς γυναῖκας. Καὶ νεκρὰ ἀγαποῦν νὰ ἐκδικῶνται. Πλὴν τούτου δὲν ἐσκοτώσατε τὴν βασιλίτσαν, καὶ πιθανὸν νὰ μὴν ἀπέθανεν ὡς νομίζετε.

— Τί λέγετε; ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς.

— Λέγω ὅτι ὑπάρχουν γυναῖκες αἱ ὁποῖαι προσποιῶνται ἐπίτηδες ὅτι ἀπέθαναν διὰ νὰ πεισματώσουν τοὺς ἄνδρας των· διὰ τί καὶ δὲν θ' ἀναστηθοῦν διὰ νὰ τοὺς πεισματώσουν περισσύτερον. Ἄφρατε τοὺς νεκροὺς, καὶ φροντίσατε διὰ τοὺς ζῶντας οἱ ὅποιοι σὰς ἀγαποῦν. Εἴσθε βασιλεὺς, πολεμήσατε ὡς βασιλεὺς· καὶ ἂν πρέπει νὰ πέσετε, πέσατε ὡς βασιλεὺς.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Βαγιονέτας ἐλθὼν μὲ τὸ ξίφος γυμνὸν ἀνὰ χεῖρας, ὁ καιρὸς βιάζει.

— Στρατηγέ, ἀνέκραξεν ὁ Τόντος εὐθὺς ὅλοι εἰς τὰ ἄλογα, ἐφθάσαμεν.

Καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς ἐξῆλθεν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀτενίσας τὸν Τόντον.

— Ὁχι, εἶπε, δὲν θ' ἀναχωρήσω. δὲν ἤξεύρω τί

ἔχω ἀποστρέφωμαι τὸν ἐαυτὸν μου. Δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον, ὑπάγω νὰ σκοτωθῶ καὶ ὅμως φοβοῦμαι, δὲν θὰ πολεμήσω.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Τόντος, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ, ἀναλάβετε τὴν δραστηριότητά σας. Καθολικεύσατε ἀμέσως. — Θεέ μου! ἀνερώνησε τρίβων τὰς χεῖρας, ὁ βασιλεὺς δὲν με ἀκούει ἐχάθημεν.

— Ἐλάτε ἐπρόσθεσε σύρων τὸν βασιλέα ἀπὸ τὸ ἐνδύμα, σηκωθῆτε, καὶ ἀμέσως. Σῶσε τὸ βασίλειόν σου, Θελκτικέ, σῶσε τὸν λαόν σου, σῶσε ἐκείνους οἱ ὅποιοι σὲ ἀγαποῦν, ἄνδρε! κύτταξέ με εἶμαι παιδί, καὶ ὅμως θ' ἀποθάνω διὰ σέ. Μὴν ἀτιμάζεις, πολέμησε. Ἐάν δὲν σηκωθῇ, ἐγὼ ὁ δοῦλός σου θὰ σὲ ὑβρίτω· εἶσαι ἄνθρωπος, δειλός!

Καὶ πῶ! πᾶφ! ἐρράπισε τὸν κύριόν του.

— Κακοηθέστατε! ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς ἀνασπάσας τὸ ξίφος· τώρα νὰ ἰδῆτε· πρὶν ἀποθάνω θὰ σὲ σκοτώσω.

Ἀλλ' ὁ κακοηθέστατος ἐγλύστρησεν ὡς ὀφείδιον· ἐπήδησεν εἰς τὸ ἄλογον, καὶ γυμνώσας τὸ ξίφος ὤρμησε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκραξεν. — ὁ βασιλεὺς ἐφθασεν, ὁ βασιλεὺς! ἔμπρός, ἔμπρός!

Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὀργισθεὶς εἰς ἄκρον ἔτρεχεν ἔριππος κατὰ τοῦ Τόντου, καὶ ἔτρεχε κατακίεραλα χωρὶς διόλου νὰ φοβῆται τὸν κίνδυνον. Ὁ Βαγιονέτας ἔτρεχε μετὰ τὸν βασιλέα, ὁ στρατὸς ἔτρεχε μετὰ τὸν Βαγιονέταν, καὶ ἡ ἑρπιδος ἔγεινε λαμπροτάτη μεταξὺ τῶν ὄσων ἀναφέρει ἡ ἱστορία.

Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ὁρμὴ ὥστε μόλις κατέρωθωσεν ὁ ἐχθρὸς νὰ παρταχθῇ. Ὁ ἱατρὸς Ρωσσοῦ παρετήρησε τὸν βασιλέα μόνον, ὤρμησεν ὁ προδότης κατ' αὐτοῦ μετὰ ξίφος γυμνόν. Καὶ βεβαίως θὰ τὸν ἐφόνευε ἔάν ὁ Τόντος, βυθίζων τὸν πτερνιστήρα εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου του, δὲν τὸν ἀνεχαίτιζεν οὕτως ὥστε νὰ τὸν ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ Ρωσσοῦ. Ἐπληρώθη ὅμως ἀντὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀνοίξας τὰς χεῖρας ἔπεσε κατὰ γῆς. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ βασιλεὺς ἔχωσε τὸ ξίφος του εἰς τὸν λαγυλὸν τοῦ προδότη, καὶ χρίζων τὸ ἀπέσυρεν ἀίματωμένον. Βεβαίως τὸ τρομερώτερον τῶν θηρίων εἶναι ὁ ἀνθρώπος.

Προπάντων τοῦ ἱατροῦ ἡ μάχη διεκρίθη· ὁ βασιλικὸς στρατὸς, ἠλεκτρισθεὶς ἀπὸ τὸν ἥρωϊσμόν τοῦ ἀρχηγοῦ του, διεσκορπίσεν ἐν ἀκρεΐ τοῦς στασιαστάς, οἵτινες ἐξήτησαν καὶ ἔτυχον ἀμνηστίας. Καὶ μετὰ μίαν ὥραν ὁ βασιλεὺς ἐπέστρεψε θριαμβεύων, καὶ σύρων κατόπιν αὐτοῦ νικητὰς καὶ νικηθέντας ζητωκραυγοῦντας· ἀλλ' οἱ μὲν νικηταὶ ἐζητωκραύγουν ἐλιγώτερον οἱ δὲ νικηθέντες περισσώτερον τὸ δραστηριώτερον κέντρον τῆς ἀφοσιώσεως εἶναι ἡ προδοσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῶν φαινομένων.

Ὁ Τόντος δὲν ἦτο Τόντος.

Ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ἐλίγον. Ἰδὼν δὲ τὸν Νιγιά ἐνθυμήθη τὸν Τόντον.

— Ἀπέθανεν ὁ Τόντος; ἠρώτησεν.

— Ὁχι Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Νιγιά· δυστυχῶς δι' αὐτὸν ζῇ ἀκόμη· εἶναι ὅμως χαμένος, τὸν μετέφεραν εἰς τὴν θείαν του, τὴν κόμησσαν Μάρω.

— Πῶς; εἶναι ἀνεψιὸς τῆς κομήσσης; καὶ δὲν με τὸ εἶπε ποτέ;

— Ὅτι τὸ ἐλησμονήσατε, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης. Ἐπληρώθη κακὰ εἰς τὴν πλάτην καὶ δὲν θὰ σηκωθῇ· θὰ γάρῃ εἰς ἄκρον ἂν σὰς ἰδῇ πρὶν ἀποθάνῃ.

— Πολλὰ καλὰ, εἶπεν ὁ βασιλεὺς· πηγαίνωμεν.

Ὅτε δὲ ἔρθασαν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς κομήσσης, τὸν ἔφεραν εἰς κοιτῶνα μισοσκότεινον. Ὁ Τόντος ὠχρὸς καὶ αἵματωμένος ἔκειτο εἰς τὴν κλίνην, καὶ μόλις ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ χαιρετίσῃ τὸν βασιλέα.

— Τί τρέχει; ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς· τί παράδοξος πληγὴ! μισὸ μουστάκι ἔχεις.

— Φαίνεται, εἶπεν ἡ κόμησσα ὅτι θὰ ἐκάη τὸ μισὸ μουστάκι του ἀπὸ τὸ σίδηρον τοῦ σπαθιοῦ.

— Τί θαῦμα! ἀνερώνησεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἶναι ὁ Τόντος, ἀπὸ τὸ ἄλλο . . . εἶναι, δὲν λανθάνομαι, ὁ ἀγαθὸς μου Ἀγγελοῦς ἡ Τρελὴ μου.

Καὶ γονατίσας ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς πληγωμένης.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ἡ Τρελὴ, ἀποθνήσκω γρήγορα, ἀλλὰ πρὶν ἀποθάνω . . .

— Ὁχι, ὄχι, Τρελὴ, δὲν θ' ἀποθάνῃς, ἀνέκραξεν κλαίων ὁ βασιλεὺς.

— Πρὶν ἀποθάνω ἐπανελάβην χαμηλώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐπεθύμουν νὰ με συγχωρήσῃ ἡ Μεγαλειότης σου διὰ τὰ δύο ἑσπίσματα τὰ ὅποια σήμερον ἀπὸ τὸν πολὺν μου ζῆλον . . .

— Φθάνει, ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς· σὲ συγχωρῶ ἔμπρός εἰς ἕνα θρόνον καὶ εἰς τὴν τιμὴν . . . τί εἶναι τὸ μικρὸν ἐκεῖνο μάθημα;

— Πλὴν, εἶπεν ἡ Τρελὴ, εἶναι καὶ ἄλλο.

— Πῶς καὶ ἄλλο; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς.

— Τί ἐκάμετε, Μεγαλειότατε εἶπεν ἡ κόμησσα· ἐλειποθύμησεν ἡ ἀνεψιά μου.

— Λέγε, Τρελὴ, εἶπεν ὁ βασιλεὺς· λέγε καὶ ἔσο βεβαία ὅτι θὰ συγχωρήσω ὅ,τι καὶ ἂν ἔκαμες. Δὲν ἔχεις δὲ ἀνάγκην συγχωρήσεως.

— Μεγαλειότατε, ὁ μικρὸς ἱατρὸς ὁ ὅποιος ἐτόλμησε νὰ δώσῃ εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου . . .

— Σὺ τὸν ἐστεῖλες; ὑπέλαβεν ὁ βασιλεὺς σκυθρωπός.

— Ὁχι, ἦμην ἐγώ. Καὶ τί δὲν θὰ ἔκαμνα διὰ νὰ σώσω τὸν βασιλέα μου! Ἐγὼ, διὰ ν' ἀπαλλάξω τὴν μεγαλειότητά σας ἀπὸ τὰς παγίδας τὰς ὁποίας ἐσπασεν ἕνας προδότης ἐτόλμησα νὰ . . .

— Καλὰ σὲ συγχωρῶ, ἂν καὶ τὸ μάθημα ἦτον ὀλίγον δυνάτὸν.

— Ἀλλοίμονον! Μεγαλειότατε εἶναι καὶ ἄλλο.

— Καὶ ἄλλο; ἀνεφώνησεν ὁ βασιλεὺς σκωθεῖς.

— Θεῖά μου, εἶπεν ἡ Τρελὴ, λειποθυμῶ.

Ἀφοῦ δὲ ἀνένηψε, στρέψασα ἐσθεσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν βασιλέα εἶπε·

— Βασιλεῦ! ἡ βουλή τοῦ χοροῦ, ἡ ὁποία ἐτόλμησε . . .

— Σὺ ἦσο Τρελή! ἦ! ἐκείνη πρὸ πάντων σὲ τὰ συγχωρῶ· τὰ ἤξιζα, διότι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀμυθιάλλω διὰ σέ . . . Γρήγορα, Τρελή, ἀπεῦσε νὰ γείνης καλὰ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ παλάτιον ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχε φύγει ἡ εὐτυχία μαζὶ μὲ σέ.

— Ἐγὼ καὶ τελευταίαν χάριν νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά σας. Σήμερον τὸ πρωὶ ὁ Νιγιά παρευρέθη εἰς σκηνὴν διὰ τὴν ὁποίαν ἐντρέπομαι καὶ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀγνοοῦν ὅλοι. Συνιστῶ εἰς τὴν καλλοσύνην σας τὸν πιστὸν τοῦτον ὑπηρέτην.

— Νιγιά, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, λάβε τοῦτο τὸ πουγγί καὶ φυλάξου μὴ φανερώσῃς τὸ μυστικόν.

Ὁ Νιγιά ἐγονάτισε πλησίον τῆς βασιλίσσης, καὶ ἀσπασθεῖς τὴν χεῖρά της·

— Μεγαλειοτάτη, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, εἶναι τὸ τέταρτον μυστικόν, καὶ τὸ τέταρτον . . . Ἐπειτα δὲ σκωθεῖς— ὁ Θεὸς εἶπε μεγαλοφώνως, νὰ εὐλογήσῃ τὸ χέρι τὸ ὁποῖον εἶναι τόσῳ μεγάλῳ δωρον.

Μετ' ὀλίγον ἡ Τρελὴ ἀπακοιμήθη· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνήτυχος συνωμίλει μὲ τὴν κόμησσαν.

— Θεῖά μου, ἔλεγε νομίζετε ὅτι θὰ γείνη καλὰ;

— Μπα! ἀπακρίθη ἡ κόμησσα, ἡ εὐχαιρίστησις φέρει ἐνίοτε ἀπὸ τὸν ἄδην καὶ τὴν πλέον ἄρρωστον γυναῖκα. Φίλησε, ἀνεψιέ μου, τὴν βασιλίσσαν· αὐτὸ εἶναι τὸ ὠφελιμώτερον ἱατρικόν.

Καὶ ὁ βασιλεὺς κύψα; ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον τὴν κοιμωμένην βασιλίσσαν. Καὶ συγχρόνως μειδίκα ἀγγελικόν, γλυκὺ ἴσως ὄνειρον ἐφαίδρυνε τὸ κάτωχρον πρόσωπόν της. Ὁ βασιλεὺς ἔκλυσε πικρῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'. καὶ τελευταῖον.

Ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ γυνὴ ὀφείλει ὑπακοὴν εἰς τὸν ἄνδρα της.

Εἶχε δίκαιον ἡ κόμησσα. (Αἱ γυναῖκες ἔχουν πάντοτε δίκαιον . . . ἀφοῦ περάσουν τοὺς ἐξήκοντα χρόνους.) Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἡ Τρελὴ ἀνέλαβε τὴν ὑγίαν της, καὶ ὑπῆγεν ὡς ἐν θριάμβῳ εἰς τὸν σύ-

ζυγόν της! Ἡ ὠχρότης καὶ ἡ δαμένη χεὶρ της πύκνον τὴν χάριν καὶ τὸ κάλλος της. Ὁ Θελατικὸς ἄλλο δὲν ἔβλεπε παρὰ τὴν βασιλίσσαν, καὶ ὅλοι ἔκαμναν ὅπως ὁ βασιλεὺς.

Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ παλάτιον κατέτριψε καθ' ὁδὸν πλέον τῆς μιᾶς ὥρας. Ἡ δημοχρία εἶχεν ἀναγείρει τρεῖς τοῦλάχιστον θριαμβικὰς ἀψίδας καὶ ἐξαποστεῖλαι πρὸς αὐτὴν τριακονταεὶς ἐπιτροπᾶς, αἵτινες ἀπήγγειλαν τριακονταεὶς λόγους. Τὴν πρώτην ἀψίδα ἐστόλιζεν ἡ ἐπομένη ἐπιγραφὴ·

Τῷ ΠΙΣΤΟΤΑΤῳ ΚΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΣΤΑΤῳ
ΤῶΝ ΣΥΖΥΓῶΝ.

ἐφύλαττον δὲ αὐτὴν πάντα χιλιᾶδες παρθέναι φέρουσαι λευκὰς ἐσθῆτας καὶ κοκκίνους ταινίας·

Ἡ δευτέρᾳ ἀψὶς εἶχεν ἐπὶ κορυφῆς τὴν Δικαιοσύνην λοξὰ βλέπουσαν καὶ στραβὰ κρταύσαν τὴν πλάστιγγά της· εἶχε δὲ καὶ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν·

Τῷ ΠΑΤΡΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Τῷ ΑΓΑΘΟΤΑΤῳ ΚΑΙ ΝΟΥΝΕΧΕΣΤΑΤῳ
ΤῶΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ.

Ἱερεῖς, δικασταί, νομάρχαι παρίσταντο ἐκπροσωποῦντες τὴν θρησκείαν, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σύνεσιν.

Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης ἀψίδος, τῆς καὶ μεγίστης πασῶν, ἡ ὁποία ἦτο, κατεσκευασμένη μὲ κανόνια, ἀνεγινώσκοντο τὰ ἀκρίλουθα·

Τῷ ΕΥΤΟΛΜΟΤΑΤῳ ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΟΤΑΤῳ
ΤῶΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ.

Περὶ τὴν ἀψίδα ταύτην ἦσαν συνηγμένοι στρατηγοί, ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί καὶ στρατιῶται, καὶ ἕκαστον κανόνια ἐχαίρετσαν βροντοφώνως τὴν βασιλίσσαν. Ἡ τα ἄλλη ἀνθρωπίνη εὐγλωττία ἐνδίδει εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῶν πυροβόλων.

Διεξοδικὸν θὰ ἦτο νὰ περιγράψω τὰ γέμματα καὶ τοὺς ἐξήκοντα ἄλλους λόγους τοὺς ὁποίους ἐδαναίσθημεν ἀπὸ τὴν Ἑφημερίδα, διότι δις καὶ τρεῖς εἶχον ἤδη χρησιμεύσει εἰς ἄλλας περιστάσεις, καὶ τοὺς ὁποίους μετέδωκαν εἰς τὰς μεταγενεστέρας γενεάς· ἡ εὐτυχία εἶναι μονότονος, καὶ πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ψάλλοντας αὐτὴν ἐπισήμως. Εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ ὀλιγώτερος λόγων εἶναι ὁ πάντων ἐπιτηδαιότερος.

Μετὰ τὸ γέμμα ὁ βασιλεὺς ἐφέρθη προσπνέστατα πρὸς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ἐμίσει ἐκ βάθους καρδίας. Μετὰ ταῦτα ὠδήγησε τὴν βασιλίσσαν, ὅχι πλέον εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλ' εἰς τὴν νομιστικὴν παστάδα, ὅπου, ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου, ἀνεγινώσκοντο στίχοι τόσῳ κανονικοί, ὅποιους μόνον βασιλεὺς ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ συνθέτῃ. Εἰς τοὺς στίχους τούτους ἐγίνετο μναία τῶν ἐκτισμάτων.

— Τί εἶναι αὐτοί, Μεγαλειότατε ; ἠρώτησεν ἡ Τρελή· τί σημαίνουν ;

— Σημαίνουν ὅ,τι λέγει τὸ ὀρθόν, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς. Ὅ,τι εἶμαι Τρελή μου εἴμην διὰ σοῦ, ὅ,τι ἤξεύρω τὸ ἤξεύρω ἕνεκ σοῦ. Ὅταν δὲν εἶσαι μαζί μου εἴμαι σὼμα χωρὶς ψυχὴν καὶ κάμνω ἀνοησίας.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ἡ Τρελή, δὲν δέχομαι ὅσα λέγετε.

— Δὲν ὁμιλῶ ἐκ μετριοφροσύνης, ἐπανελάθεν ὁ βασιλεὺς· ἤξεύρω ὅτι εἴμαι τὸ γαρότερον κεφάλι τοῦ ὑπουργείου μου, τὸ ὅποιον καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπουργοὶ μου ὁμολογοῦν, διότι πάντοτε εἶναι τῆς γνώμης μου. Καὶ ὅμως περισσοτέρως σύνεσις ὑπάρχει εἰς τὸν μικρόν σου δάκτυλον παρὰ εἰς ὅλον μου τὸν ἐγκέφαλον. Ἐάν ὁ λαὸς καὶ οἱ αὐλικοὶ μου δοξολογοῦν τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν μου τὸ παραδέχομαι· σὺ ὅμως ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ γελάῃς ἀπὸ τὴν σήμερον παραδίδω εἰς σὲ ὅλην μου τὴν ἐξουσίαν· ὁ βασιλεὺς, ἀγαπητῇ μου θὰ εἶναι ὁ πρῶτός σου ὑπῆκοος καὶ ὁ πιστός ὑπουργός τῆς θελήσεώς σου. Σὺ ἐτοίμαζε τὸ δράμα καὶ ἐγὼ τὸ παίζω· τὰ Ζήτω θ' ἀκούω ἐγὼ κατὰ τὴν τάξιν, καὶ θὰ τ' ἀποδίδω εἰς σὲ διὰ τῆς ἀγάπης μου.

— Φίλε μου εἶπεν ἡ Τρελή, μὴν λέγεις αὐτά.

— ἤξεύρω τί λέγω, ἐπανελάθεν ἐντόνως ὁ βασιλεὺς· θέλω νὰ κυβερνῇς, καὶ θέλω ὅλα νὰ γίνωνται διὰ σοῦ. Ἐγὼ εἴμαι βασιλεὺς, καὶ αὐτὸ διατάττω.

— Ἐγὼ δὲ εἴμαι σύζυγος καὶ δούλη σου, Μεγαλειότατε. Ὅθεν χρέος ἔχω νὰ σὲ ὑπακούσω.

Ἐκτοτε, ἔζησαν καὶ οἱ δύο, λέγουν τὰ χρονικά, εὐδαίμονες καὶ μακρόβιοι· ἠγάπων τρυφερά ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐτεκνοποίησαν ἐν ἀφθονίᾳ τοῦτο εἶναι τῶν καλλιτέρων μύθων τὸ ἐπιμύθιον, καὶ τῶν ἀληθινῶν ἱστοριῶν τὸ ἀληθινὸν τέλος.

(Ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων τῆς 1, 2, 3 καὶ 4 Ἰανουαρίου 1863.)

Κατὰ τὸν EDOUARD LABOULAYE.

ΛΕΓΕΤΑΙ.

Μεταξὺ τῆς εὐγενοῦς καὶ εὐπρεποῦς ἡμῶν κοινωνίας ἔρπεται τι ἀποτρόπαιον τέρας, ὅπερ πάντες γνωρίζουσι, μεθ' οὗ πάντες συζῶσι καὶ εἰς ὃ οὐδεὶς δυσπιστεῖ, οὔτε αὐτὰ τὰ θύματά του. Αἱ καταστροφαὶ ὅσας ἐπιφέρει εἰσὶ δειναί, μεγάλαι, ἀναρίθμητοι. Ὑποσκάπτει τὰς ἀγαθὰς ὑπολήψεις, δηλητηριάζει ἀτιμάζει καὶ μολύνει διὰ τοῦ λοβόλου σιάλου τοῦ τοῦ ἀκεραιοτάτους χαρακτῆρας, τὰς τιμιωτάτας ψυχὰς· οὗτος δ' ὁ μινώταυρος ὁ κατασπαράσσων τόσους ἀθώους, τόσῳ μᾶλλον εἶναι ἐπικίν-

δυνος καὶ αἱ πληγαὶ αὐτοῦ τόσοῦτον φοβερώτεραι καὶ εὐστοχοί, καθόσον παρουσιάζεται ὑπὸ σχῆμα κόσμιον καὶ ἀφελές· εἰσάγον καὶ πολιτογραφοῦν αὐτὸν καὶ εἰς τὰς αἰθούσας μας . . . εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκογενειῶν . . . εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων . . . εἰς τὴν καλύβην τοῦ πτωχοῦ. Τὸ τέρας τοῦτο δὲν ἔχει ὄνομα· εἶναι τύπος γλώσσης, ὃ ἐξῆς « λέγεται. »

— Γνωρίζετε τὸν δεινὰ κύριον ; ἐρωτῶσιν ἀλλήλους συνεχῶς δεικνύοντες τὸν δεινὰ.

— Ὅχι ἀκριβῶς . . . ἀλλὰ λέγεται ὅτι τὰ ἔθνη τοῦ δὲν εἶναι τόσον κόσμια . . . ὅτι κάποιαι περιστάσεις . . . ὅτι ἡ οἰκογένειά του εἶναι δυστυχιστάτη!..

— Εἰσθε βέβαιος περὶ τούτων ; — Ὡ ! ἐγὼ, ὅχι· πλὴν λέγεται.

— Ταύτην δὲ τὴν νέαν κυρίαν, τὴν τόσον ἐρασμίαν, καὶ ὠραίαν καὶ ὑπὸ πάντων φιλοφρονουμένην ; . . . λέγεται ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἀδύνατον τὸ νὰ ἀρέσῃ τις εἰς αὐτήν . . . πρὸς τούτοις ὅτι ὁ τολμητίας δὲν θὰ ἦναι καὶ ὁ πρῶτος.

— Καὶ ὅμως φαίνεται τόσον συνεσταλμένη καὶ αἰδήμων.

— Ναί, πλὴν λέγεται τὸ ἐναντίον.

— Προφυλαχθῆτε ἀπὸ τούτου τοῦ κυρίου, ὅστις ὅμως φαίνεται πλούσιος καὶ ἀξιόχρεως . . . λάβετε μέτρα ἀσφαλῆ . . .

— Ἄπαγε ! . . . εἶναι κάτοχος ἀρκετῆς περιουσίας καὶ λαμπροτάτης οἰκίας.

— Ναί κατ' ἐπιφάνειαν . . . ὅμως λέγεται ὅτι αἱ ὑποθέσεις του εἶναι περιπεπλεγμέναι, αἱ δὲ πληρωμαὶ του δυσκολώταται . . .

— Εἰσθε βέβαιος ; — Παντάπαυσιν . . . ὅμως λέγεται.

— Ὁ κύριος *** παραιτεῖται ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον, εἰς τὸ ὅποιον διεκρίθη διὰ πράξεων ἀξιολόγων, χρηστών καὶ εὐεργετικῶν.

— Ὁ κύριος *** παίζων εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἐμπορεύθη τὰς προσόδους . . . τὰ δημόσια χρεώγραφα . . . ἤλθε πτωχὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐξέρχεται πλουσιώτατος.

— Ἀδύνατον, διότι ὁ βίος του εἶναι μέτριος ὡς πρότερον, καὶ ἡ δίκαιά του ἀπλή.

— Ἀκριβεῖς περὶ πάντων, πληροφορίας, νὰ λάβῃ τις ἀδύνατον.

Καὶ τοῦτο τὸ θανάσιμον καὶ ἀδυσώπητον, λέγεται, τρέχει, πηγάίνει, ἔρχεται, προσβάλλει καὶ φονεύει τὴν ὑπόληψιν ἀνδρῶν, τὴν ἀρετὴν γυναικῶν, χωρὶς νὰ γνωρίζω τί τι ἐξ ὧν τούτων, οὔτε οἱ ἄνδρες οὔτε αἱ γυναῖκες.

Ὁ ἀναγινώσκων τὰς γραμμὰς ταύτας, καὶ ἄνευ ἀνάγκης προσθήκης ἄλλων παραδειγμάτων, θέλει ὁμολογήσει τὸ ἀκριβές τῆς ἐπικρίσεώς μας, διότι ἀνευρίσκει εἰς τὰς ἀναμνήσεις του τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀν-